

Образац - 2

ПРИМЉЕНО	30.09.2021		
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОГ	РЕВИЗИЈА
13/3	1935	21	

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Орган који је именовео комисију: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци

Датум именовања комисије: 15.06.2021. године

Број одлуке: 13/3.690-VIII-9.3/21

Састав комисије:

1. Драган Глигорић
Презиме и име	Доцент
Звање	Међународна економија
Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Бањој Луци
Установа у којој је запослен-а		Предсједник
Функција у комисији
2. Јелена Тривић
Презиме и име	Ванредни професор
Звање	Међународна економија
Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Бањој Луци
Установа у којој је запослен-а		Члан
Функција у комисији
3. Игор Младеновић
Презиме и име	Редовни професор
Звање	Макроекономија
Научно поље и ужа научна област
Економски факултет Универзитета у Нишу
Установа у којој је запослен-а		Члан
Функција у комисији

II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

1. Име, име једног родитеља, презиме: Младен (Никола) Јовићевић
2. Датум рођења: 09.08.1973. Мјесто и држава рођења: Модрича, Босна и Херцеговина

II.1 Основне студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Пољопривредни факултет

Студијски програм: _____

Звање: Инжињер пољопривреде

II.2 Мастер или магистарске студије

Година уписа: Година завршетка: Просјечна оцјена током студија:

Универзитет: Универзитет у Бањој Луци

Факултет/и: Економски факултет

Студијски програм: Свјетска трговина и Европска унија

Звање: Магистар економских наука

Научна област: Економија/ друштвене науке

Наслов завршног рада: Међузависност трговинских споразума и економског развоја земаља кандидата за чланство у ЕУ

II.3 Докторске студије

Година уписа:

Факултет/и: Економски факултет Универзитета у Бањој Луци

Студијски програм: Економија (модул: Међународна економија)

Број ЕЦТС до сада остварених: Просјечна оцјена током студија:

II.4 Приказ научних и стручних радова кандидата

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија ¹
1.	Мандић, Д.; Боровић, З, Јовићевић, М. (2017). Economic Freedom and Entrepreneurial Activity: Evidence from EY 11. Economics, Volume 5, No. 2 ISSN: 2303-5005, стр 11-18 doi: 10.1515/eoik-2017-0020	ERIH PLUS Прегледни научни рад
<p><i>Кратак опис садржине:</i></p> <p>Рад анализира утицај економских слобода на економску активност. Истраживања се базирају на узорку од 12 земаља Европске уније (Белгија, Данска, Њемачка, Француска, Грчка, Ирска, Италија, Холандија, Шпанија, Шведска и Велика Британија) за период 2000-2014. година. За мјерење предузетничке активности и економских слобода користе се подаци Global Entrepreneurship Monitor-а и Фејзер института. Кориштен је PMG/ARDL економетријски модел. Добијени резултати сугеришу да постоји јак и позитиван, статистички значајан, дугорочан утицај либерализације економских токова на предузетничку активност.</p>		
<p>Рад припада проблематици докторске дисертације: <u>ДА</u> НЕ ДЈЕЛИМИЧНО</p>		

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница	Категорија
1.	Јовићевић, М.; Јањетовић, Ж. (2017). <i>Position of The European Union in The Global Trade System</i> . Economics, Volume 5, No. 2 ISSN: 2303-5005, стр 19-32. https://doi.org/10.1515/eoik-2017-0021	ERIH PLUS Оригинални научни рад
<p><i>Кратак опис садржине:</i></p> <p>Рад анализира положај ЕУ у глобалном трговинском систему. У раду се анализира тренутна позиција ЕУ у глобалном трговинском систему, инструменти спољнотрговинске политике, спољнотрговинаска размјена те изазови који стоје пред ЕУ. Наиме, само неколико деценија уназад, главни покретачи глобализације били су размјена добара и токови капитала, док се данас глобални трговински систем, подстакнут брзим технолошким промјенама, у све већој мјери базира на знању. Преломни догађаји – примјена интернета и све важнија улога привреда држава у успону доприносе бржој глобалној размјени, али и њеној новој природи. Удио трговине у свјетском БДП-у континуирано расте, док модерни производи представљају скупове сировина, компоненти, технологија и знања поријеклом из различитих земаља и континената, што је и саме производе учинило глобалним. У таквим условима, у циљу опстанка ЕУ као</p>		

¹ Категорија се односи на оне часописе и научне скупове који су категорисани у складу са Правилником о публикавању научних публикација („Службени гласник РС“, бр. 77/10) и Правилником о мјерилима за остваривање и финансирање Програма одржавања научних скупова („Службени гласник РС“, бр. 102/14).

трговинског лидера, ЕУ је морала сачинити квалитетну стратегију спољнотрговинске политике.

Рад припада проблематици докторске дисертације: **ДА** НЕ ДЈЕЛИМИЧНО

Да ли кандидат испуњава услове?

ДА

НЕ

III ПОДАЦИ О МЕНТОРУ

Биографија ментора:

Проф. др Миленко Крајишник је редовни професор на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци. На Економском факултету држи наставу на основним студијама на предмету Спољнотрговинско пословање. На мастер студију изводи наставу на предметима Теорија и политика међународне трговине и Глобализација и транзициони процеси. На докторским студијама предаје "Међународну економију" и "Свјетске привредне циклусе". Објавио већи број књига, монографија и научних радова у часописима и зборницима радова. Био је члан је Управног одбора Централне банке Босне и Херцеговине и предсједник надзорног одбора Инвестиционо-развојне банке Републике Српске. Учесник је већег броја научних и стручних конференција у земљи и иностранству, као и пројеката од јавног интереса. Професионално се усавршавао у Аустрији, Нјемачкој, Италији, Холандији, САД и Великој Британији на теме економске политике, јавних финансија, монетарне политике и спољне трговине.

Тренутно обавља функцију предсједника Фискалног савјета Републике Српске. Од јуна 2020. године је декан Економског факултета.

Радови из области којој припада приједлог докторске дисертације:

Р. бр.	Аутори, наслов, издавач, број страница
1.	Krajišnik, M., Gojković, B. i Josipović, S. (2020). Impact of Exports on Economic Growth in Bosnia and Herzegovina. Acta Economica, 18 (32). pp. 59-84. DOI: https://doi.org/10.7251/ACE2032059K
2.	Krajišnik, M., Gligoric, D. Gojkovic, B. (2019). Effects of fiscal consolidation in Western Balkan Countries. Proceedings of Rijeka, 37(2) pp. 527-551, https://doi.org/10.18045/zbefri.2019.2.527
3.	Крајишник, М и Жутић, А. (2017). Утицај проширења Европске уније на спољну трговину и развој нових чланица. Economics, 37(52), стр. 37-52. DOI: 10.1515/eoik-2017-0010
4.	Krajišnik, M. i Krčmar, A. (2017). The Effects of the European Union Enlargement on Foreign Trade of Bosnia and Herzegovina. 15(26). pp. 103-122.
5.	Krajišnik, M. (2014). Causes and effects of the global decrease in demand. UTMS Journal of Economics, pp. 169-178.
6.	Zarkovic, V., Krajišnik, M. & Gligoric, D. (2014). The impact of austerity measures on economic growth in the Eurozone. Acta Economica. 12 (21), 43-65. DOI:10.7251/ACE1421043Z

Да ли ментор испуњава услове?

ДА

НЕ

IV ОЦЕНА ПОДОБНОСТИ ТЕМЕ

IV.1 Формулација назива тезе (наслова)

УТИЦАЈ РЕГИОНАЛНИХ ИНТЕГРАЦИЈА НА ЕКОНОМСКИ РАСТ МАЛИХ И ОТВОРЕНИХ ЕКОНОМИЈА

Наслов тезе је подобан?

ДА

НЕ

IV.2 Предмет истраживања

Кандидат наглашава да су глобализациони и интеграциони процеси су на први поглед супротни трендовима стварања и јачања националних држава, али се с друге стране могу посматрати и као логичан наставак процеса друштвене хомогенизације који је започео стварањем модерних, националних држава из некадашњих градова, држава и покрајина. Дефинисање појма глобализације као процеса који прожима савремени свијет представља изузетно комплексан проблем. У прилог томе кандидат наглашава чињеницу да глобализациони процес захвата и не оставља истим нити један аспект културне, политичке, социјалне и економске свакодневице било ког дијела планете. Ипак, савремени глобализациони процес, који је с развојем различитих технологија посебно интензиван од краја седамдесетих година прошлог вијека, можемо посматрати у свјетлу појачаног дјеловања друштвених и економских односа изван и преко државних граница, што је имало за резултат формирање нове институционалне околине глобалног тржишта, које послује даноноћно без обзира на смјештајну географску предодређеност. Такође, глобализација се уобичајено појмовно одређује као ширење глобалних веза кроз организацију социјалног, политичког и економског живота на наднационалном, глобалном нивоу. Сагласно нобеловцу Штиглицу, глобализација представља чвршћу интеграцију земаља и народа свијета до које се долази огромним смањивањем трошкова транспорта и комуникација, као и рушењем вјештачких баријера за проток робе, услуга, капитала, знања и у мањој мјери људи преко граница (Штиглиц, 2002).

Као један од најважнијих утицаја глобализације, осим утицаја на повезаност свијета и територијалност, је утицај на регионализацију која се развија под кумулативним утицајем процеса глобализације. Наиме, регионализација представља једну од етапа ка већој интеграцији глобалног система, који се креће од система националних држава према глобалном систему међусобно повезаних регија. Убрзани токови кретања робе, знања и фактора производње између националних економија одавно су постали реалност међународних односа, а глобализациони процеси су додатно позитивно дјеловали на такав тренд. У модерно вријеме свијет и свјетска привреда развијају се груписањем и стварањем разних облика међународних економских интеграција које пружају различите предности земљама чланицама. Из тог разлога регионалне економске интеграције су се појавиле као спона између националних и свјетског тржишта. Формирање регионалних економских интеграција (EU, NAFTA, ASEAN, ZND) представља један од најважнијих карактеристика развоја међународне економије. Ове организације су „постале важан чинилац развоја и измене регионалне економско-политичке структуре савременог света“ (Вукмирица, 2012). Регионализација у оквирима глобалног пословања представља процес који служи за разне нивое интеграције и заједничко обављање специфичних послова на националном, регионалном и свјетском нивоу. Основна идеја стварања регионалних економских интеграција се заснива на томе да се процесом појачаног повезивања двије или више националних привреда у једно економско-политичко подручје смање све врсте баријера и повећава слободно кретање људи, робе и капитала. Без обзира на ову чињеницу, погрешно би било

размишљати да је једини разлог настајања регионалних интеграција чисто трговински интерес.

Главни мотиви за настајање регионалних интеграција су: коришћење ефеката економије обима, повећање благостања и безбједности становништва, повећање производње и ефикасности, отклањање царинских и нецаринских баријера, те елиминација других ограничења која спречавају међународну трговину, итд. Услови који воде њиховом настајању су савремена технологија, мобилност производних фактора, робе и услуга, савремени комуникациони системи, итд. Регионалне интеграције обезбјеђују слободу кретања људи и капитала, али и осталих производних фактора.

Отвореност привреде и њена што интензивнија укљученост у међународне трговинске и привредне токове има важну улогу у стимулисању привредног раста и развоја једне националне економије. У условима растућих регионалних интеграција, трговинских веза и свеопште глобализације мале отворене привреде неспорно постају све изложеније привредним кретањима у иностранству. Под малим економијама сматрају се оне државе које су довољно мале у поређењу са свјетским тржиштем на којем учествују тако да политике и акције таквих држава не утичу, или занемариво утичу, на свјетске цијене и приходе.

Привредна активност у малим отвореним привредама као што је привреда Босне и Херцеговине, али и у дијелу сусједних земаља источне Европе, у великој мјери зависи од макроекономске ситуације држава у окружењу. Досадашња пракса је показала да учешће извоза и увоза у БДП-у у највећем броју случајева расте паралелно с растом међународних инвестиција, доприносећи интеграцији свјетског тржишта. С обзиром на учешће трговине у БДП-у може се закључити да економски раст у великој мјери зависи о размјени добара, услуга, капитала, технологије и знања на глобалном тржишту. Интеграциони процеси су довели до растуће међузависности земаља произашлих из све веће интеграције трговине, финансија, људи и идеја. Главни елементи те зависности су међународна трговина и прекогранични инвестициони токови, односно стране директне инвестиције. Наиме, нити једна држава нема довољно разноликих природних ресурса, инфраструктуре и људског капитала да би самостално квантитативно и квалитативно успијевала подићи животни стандард свог становништва.

Утицај регионалних интеграција на раст и развој малих и отворених економија представља веома занимљиву и актуелну тему коју су парцијално обрађивали многи аутори широм свијета, али и из региона. Ако узмемо у обзир да је у савременим условима све већи број земаља на основу регионалних интеграција организовао своју привреду, можемо рећи да је при сагледавању економског окружења изузетно значајно учешће неке земље у регионалним интеграцијама. Наиме, мала и отворена економија као што је економија Босне и Херцеговине може достићи свој пуни економски потенцијал само интеграцијом са ширим регионалним тржиштима. Из тог разлога интеграциони процеси спадају у основне економске приоритете Босне и Херцеговине.

Број регионалних трговинских аранжмана између развијених и земаља у развоју се током година повећавао, при чему је у том процесу ЕУ имала доминантну улогу. Свим земљама у региону западног Балкана, па и Босни и Херцеговини, Европска унија је главни извозни и увозни партнер. Богато тржиште Европске уније има велику моћ апсорпције за робу и услуге из Босне и Херцеговине, а с друге стране Европска унија је велики произвођач робе и услуга које су нарочито потребне земљама попут наше и традиционално је највећи њихов добављач. Земље Западног Балкана располажу значајним природним богатствима, а конкурентна предност им је и близина тржишта, лакоћа комуницирања и узајамно повезивање партнера, што недвосмислено указује на могућност ближег повезивања земаља овог региона, у циљу стварања услова за бржи економски раст, повећање дохотка, као и равноправније односе овог региона са свјетским економским силама. Из поменутог намеће се проблем истраживања који се може формулисати у облику питања: **На који начин регионални интеграциони процеси утичу на спољну трговину и економски раст малих и отворених економија?**

Предмет истраживања је подобан?

ДА

НЕ

IV.3 Najnovija istraživanja poznavanja predmeta disertacije na osnovu izabrane literature sa spisikom literature

1. Antevski M. (2007). Efekti regionalne ekonomske integracije u Evropi tipa Sever - Sever i Sever - Jug, čas. Ekonomski anali. Beograd: Ekonomski fakultet
2. Baier, S. L.; Bergstrand, J. H. (2004). Economic determinants of free trade agreements, *Journal of International Economics* Vol. 64 (1)
3. Baily, N. M.; Elliott, D. J. (2009.). The US Financial and Economic Crisis: Where Does It Stand and Where Do We Go From Here?, The Initiative on Business and Public Policy, The Brookings Institution, Washington DC.
4. Balassa, B. (1962). De l'Intégration des Marchés. *The Economic Journal* Vol. 72, No. 286 (Jun., 1962), pp. 389-391. New Jersey: Wiley
5. Baldwin, R., Wyplosz. (2004), "The Economics of European integration", The McGraw-Hill, New York.
6. Berend, I.T., 2009, "Ekonomska istorija Evrope u XX veku", Beograd: Arhipelag,
7. Bordo, Michael D., Alan M. Taylor and Jeffrey G. Williamson, editors, 2003, *Globalization in Historical Perspective*, (Chicago: University of Chicago Press).
8. Breslin, S. et al (2002) *New regionalism in the global political economy*, London: Routledge
9. Chase, K. (2006) *Multilateralism compromised: the mysterious origins of GATT Article XXIV, WTR*
10. Crawford, J. A.; Fiorentino, R. V. (2005). *The Changing Landscape of Regional Trade Agreements*, Discussion Paper 8, Geneva: WTO
11. Čenić-Jotanović, G. (2009) *Međunarodna ekonomija*. Grafomark, Banjaluka
12. Dutzler, B.; Hable, A. (2005). *The European Court of Justice and the Stability and Growth Pact - Just the Beginning*. *European Integration online Papers (EioP)*
13. Džombić, I. (2012). *Evropska unija - prošlost, sadašnjost i budućnost*. Sarajevo: Friedrich-Ebert-Stiftung
14. Edmonds, Eric and Nina Pavcnik, 2005, "The Effect of Trade Liberalization on Child Labor", *Journal of International Economics*, vol. 65, 401-441.
15. Evropska komisija. (2014). *Politika Evropske unije - Trgovina*. Luksemburg: Kancelarija za publikacije Evropske unije
16. Freund, C. (2003) *Reciprocity in free trade agreements*, World Bank Policy Research Paper 3061
17. Griswold, D. (2005). *Free Trade, Free Markets*, Washington, D.C: Cato Institute
18. Gavran. I. (2014). *Ekonomski efekti pristupanja Hrvatske Evropskoj uniji na BiH*. Čas. Infokom br. 10. Sarajevo: Spoljnotrgovinska komora BiH
19. Grupa autora. (1994). *Ekonomska i poslovna enciklopedija*. Beograd: Savremena administracija
20. Grupa autora. (2016). *Analiza vanjskotrgovinske razmjene Bosne i Hercegovine*, Sarajevo: Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa.
21. Held, D. and McGrew, A. (2000). *The Global Transformation Reader: An Introduction to The Globalization Debate*. Polity Press.
22. Hummels, David, 2007, "Transportation Costs and International Trade in the Second Era of

- Globalization”, *Journal of Economic Perspectives*, vol. 21, 131-154.
23. International Monetary Fund. (1997). World Economic Outlook, A Survey by the Staff of the International Monetary Fund, Meeting the Challenges of Globalization in the Advanced Economies, in the World Economic and Financial Surveys,
 24. Ivić, M. (2004). Privredni razvoj Bosne i Hercegovine u uslovima globalizacije, Banja Luka: Univerzitet za poslovni inženjering i menadžment.
 25. Jarić, D.; Radun, V.; Ćurčić, R. (2011). Principi ekonomije, Banja Luka: Prometej - VŠ za primijenjene i pravne nauke, 2011.
 26. Jovanović, M. N. (2001), *Geography of Production and Economic Integration*, London: Routledge.
 27. Konan, Denise and Keith E. Maskus, 2006, “Quantifying the Impact of Services Liberalization in a Developing Country”, *Journal of Development Economics*, vol. 81, 142-162.
 28. Krznar, I. Kunovac, D. (2010.). Istraživanja: Utjecaj vanjskih šokova na domaću inflaciju i BDP. Hrvatska narodna banka: Direkcija za odnose s javnošću i izdavačku djelatnost..
 29. Karić, D. (2012). Zapadni Balkan i evrointegracije, *Socioeconomica* Vol 1. No1, str. 52-61.
 30. Kovačević, M. (2002) *Međunarodna trgovina*. Ekonomski fakultet u Beogradu, Beograd
 31. Kovačević, R. (2003). *Ekonomski odnosi Jugoslavije sa inostranstvom*, Beograd: Ekonomski fakultet
 32. Kovačević R. (2001), „*Tranzicija i trgovinska politika*”, Beograd: Institut za spoljnu trgovinu.
 33. Kovačević, S. (2010). *Uticaj globalizacije na razvoj svjetske privrede*, doktorska disertacija, Banja Luka: Ekonomski fakultet
 34. Kovačević, S. (2011). Globalizacija i prognoze promjena globalne moći u međunarodnim odnosima do sredine XXI vijeka, *Novi ekonomist*, br. 9. str. 85-99.
 35. Kovačević, S. (2017). *Globalizacija i razvoj svjetske trgovine*. Banja Luka: Ekonomski fakultet
 36. Komazec. S. Petrović, D. (2014), *Globalna monetarna kriza i novi geopolitički i finansijski odnosi u svetu*, Beograd: Institut za međunarodnu politiku i privredu,
 37. Kozomara, J. (2005). *Spoljnotrgovinsko poslovanje*, monografija, Beograd: IED
 38. Крајишник, М; Томаш, Д. (2014). Утицај спољне трговине на привредни раст Републике Српске, АСТА ЕКОНОМИКА Година XII, број 20 / фебруар 2014, стр. 125.153.
 39. Krajišnik, M. (2014). *Spoljna trgovina - Politika i poslovanje*. Banja Luka: Ekonomski fakultet Banja Luka
 40. Krajišnik, M. (2013). *Spoljna trgovina Bosne i Hercegovine i proširenje Evropske unije*. čas. Svarog. br. 7. Banja Luka: NUBL, str. 230-246.
 41. Krugman, P. (1979). Increasing Returns, Monopolistic Competition and International Trade, *Journal of International Economics*, vol. 9, no. 4, November 1979, pp. 469-479.
 42. Krugman, P. (2010) *Povratak ekonomije depresije i svetska kriza 2008*. Beograd: Heliks,
 43. Krugman, P. and Obstfeld, M. (2009) *Međunarodna ekonomija, teorija i politika*. Datastatus, Beograd
 44. Krueger, A. (2009.), *Protectionism and the crisis, The collapse of global trade, murky protectionism, and the crisis, Recommendations for the G20*, London: Centre for Economic Policy Research
 45. Lazić, A. (2014). *Uticaj globalizacije na medijsko tržište u Bosni i Hercegovini*, Svarog 9, str. 194-207.
 46. Masserlin, P. (2001) *Measuring the Costs of Protection in Europe: European Commercial*

- Matić, B. (2004). *Međunarodno poslovanje*. Zagreb: Sinergija
47. McCalman, P. (2002). Multilateral trade negotiations and the Most Favored Nation clause. *Journal of International Economics*, Vol. 57 (1)
 48. McCulloch NA, Winters LA and Cirera X (2001). *Trade Liberalization and Poverty: A Handbook*. London, Centre for Economic and Policy Research
 49. McCormick, J. (2010), *Razumeti EU*, Zagreb: Mate
 50. Međedović, L; Oklobdžija B. (prir.). (2009). *Vodič kroz spoljnotrgovinsku regulativu*. Sarajevo: Spoljnotrgovinska komora BiH
 51. Mimica, N. (1999). "Uloga i značaj WTO u međunarodnoj trgovini", *Carinski vjesnik* br. 7, Zagreb, 1999.
 52. Pečujlić, M., (2000), *Globalizacija - dva lika sveta*, Beograd: Savremena administracija
 53. Popović, G., (2016), *Ekonomija Evropske unije*, Istočno Novo Sarajevo, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva
 54. Prokopijević, M. (2007), *Evropska Monetarna unija*, Beograd: Građevinska knjiga
 55. Reiter, O. & Stehrer, R. (2021). *Value Chain Integration of the Western Balkan Countries and Policy Options for the Post-COVID-19 Period*, The Vienna Institute for International Economic Studies.
 56. Rapaić, S. (2013). *Svetska trgovinska organizacija i preduzeća u spoljnoj trgovini*, Beograd: Centar za izdavačku delatnost - Ekonomski fakultet
 57. Rodriguez F. and Rodrik D., (1999) *Trade Policy and Economic Growth: A Skeptic's Guide to the Cross National Evidence*, Available at: <http://ksghome.harvard.edu/~drodrik/skeptil299.pjf>.
 58. Rodrik, D. (2000). *Trade Policy Reform as Institutional Reform*, Cambridge, Massachusetts: Harvard University.
 59. Saini, N. and Singhania, M. (2018). Determinants of FDI in developed and developing countries: a quantitative analysis using GMM. *Journal of Economic Studies*, 45(2), str. 348-382.
 60. Salvatore, D. (2009) *Međunarodna ekonomija*. CID, Beograd
 61. Savić B. (2010), *Multilateralni trgovinski sistem i regionalne ekonomske integracije*, MP 4, (str. 678-690) .
 62. Schaechter, A.; Kinda, T.; Budina, N.; Weber, A. (2012). *Fiscal Rules in Response to the Crisis Toward the "Next-Generation" Rules. A New Dataset*. IMF Working Papers. WP12/8/175. Washington D.C.
 63. Соколов К.Б. (2012) *Глобализация: История, современность и искусство*, Москва: Государственный институт искусствознания.
 64. Sokolov Mladenović, S.; Ćuzović, Đ. (2015). *Partnership of trade and manufacturers in the development of trademarks*", *Ekonomika*, No 4 (2015): str. 35-46.
 65. Schiff, M. (2002). *Regional Integration and Development in Small States*. Policy Research Working Paper; No. 2797. World Bank, Washington, D.C. World Bank.
 66. Srinivas, T. (2002). 'a Tryst with Destiny'. *The Indian Case of Cultural Globalization*. In Berger and Huntington 2002: 89-117.
 67. Stiglitz, J. E. (2004). *Ekonomija javnog sektora*, prvo izdanje, Beograd: Ekonomski fakultet
 68. Stiglitz, J. E. (2013). *Slobodan pad. Amerika, slobodna tržišta i slom svetske privrede*, Novi Sad: Akademska knjiga

69. Suetin, A. (2009). On the Causes of Current Financial Crisis. *Voprosy ekonomiki* 1: 40–51. In Russian (Суэтин, А. О причинах современного финансового кризиса. *Вопросы экономики* 1: 40–51).
70. Штиглиц, Ц. (2002), Противречности глобализације, Београд: SBM
71. Stiglitz, J. (2004): *Globalizacija i dvojbe koje izaziva*. Zagreb: Algoritam.
72. Talavera, A. F. (2002). Trends toward Globalization in Chile. In Berger and Huntington 2002: 250–295.
73. Talwar, S. and Srivastava, S. (2018) Integration of GDP and FDI in Economies at Different Stages of Growth. *Theoretical Economics Letters*, 8, str. 2199-2219.
74. Trivić, J. (2018). Otvorenost malih tranzicionih privreda - postkrizna revidirana analiza. *Acta Economica*, godina XVI, broj 28. str. 55-71.
75. Thurow, L. C. (1996). *The Future of Capitalism: how today's economic forces shape tomorrow's world*. New York, NY: Morrow.
76. Tinbergen, J. (1976). *Reshaping the international order: A report to the Club of Rome*. New York, NY: Dutton.
77. Tomaš. R. (2010). *Kriza i siva ekonomija u Bosni i Hercegovini*. Sarajevo: Friedrich-Ebert-Stiftung BiH
78. Toribio, Juan José (2000). *Globalization Impact*. Paper presented at the Seminar on Globalization (University of Navarra -IESE-, Spain, 2000)
79. Venables, A. J. (1999). *Regional Integration Agreements: a force for convergence or divergence?* Policy Research Working Paper 2260, Washington, DC: World Bank.
80. Viner, J. (1950). *The Customs Union Issue*. New York: Carnegie Endowment for International Peace
81. Vukmirica, V. (2000). *Svetska trgovinska politika i tržišta*, Beograd: PS Grmeč - Privredni pregled, Beograd.
82. Vukmirica, V. (2012). *Ekonomiks i savremeni ekonomski sistemi*. Istočno Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
83. Wallerstein, I. (1987). *World-Systems Analysis. Social Theory Today* Cambridge, UK: Polity Press. (pp. 309–324).
84. World Bank (2012). *World Development Indicators Online*. Washington, D.C.: World Bank.
85. Zakaria, F. (2009). *The Post-American World*. New York, NY: Norton.
86. Zorome, A. (2007). *Concept of Off shore Financial Centers: In Search of an Operational Definition*. Washington, DC: IMF.
87. Zotin, A. (2010). *The World Central Bank. As a Result of the Crisis the IMF can become a Global*
88. Yan, Yunxiang (2002). *Managed Globalization. State Power and Cultural Transition in China*. In Berger and Huntington 2002: 19–47.
89. Yanikkaya, H. (2003). Trade openness and economic growth: a cross-country empirical investigation. *Journal of Development Economics*, 72, str. 57– 89.

Избор литературе је одговарајући?

ДА

НЕ

IV.4 Циљеви истраживања

Сврха истраживања је утврдити повезаност регионалног удруживања са повећањем обима спољнотрговинске размјене БиХ анализирајући обим спољнотрговинске размјене прије и после потписивања споразума (Споразум о стабилизацији и придруживању, ЦЕФТА...), те утицај раста спољнотрговинске размјене на економски развој БиХ.

Примарни циљ Босне и Херцеговине у наредним годинама је приступање Европској унији, при чему ступање на снагу Споразума о стабилизацији и придруживању 2015. године представља само један веома важан корак. Овај споразум, између осталог, подразумијева и либерализацију тржишта. С тим у вези, а како би осигурала слободан проток робе, БиХ је била дужна успоставити и усвојити прописе из области стандардизације, метрологије, акредитације и техничке регулативе усаглашених са важећим прописима ЕУ.

Научни циљеви су дефинисани кроз следеће категорије: дескрипцију, класификацију, типологизацију те предвиђање. Дескрипционим (описним) методама истраживаће се теоретски аспекти регионалних интеграција, малих и отворених економија, али и самог појма глобализације, те фазе глобалног процеса. Надаље, овом методом ће се анализирати и суштина Споразума о слободној трговини, Споразума о стабилизацији и придруживању и сл. Класификационим методама ће се анализирати спољнотрговински обим БиХ са државама или организацијама са којима постоје уговори о слободној трговини или неки други билатерални уговори, односно ефекти споразума, те утицај транснационалних компанија на спољнотрговинску размјену. Типологизацијом ће се указати на главне спољнотрговинске партнере БиХ (ЕУ, ЦЕФТА, ЕФТА), на обим и структуру размјене, као и на географску структуру робне размјене с иностранством. Основно научно откриће односи се на утврђивање утицаја које регионално интегрисање има на раст и развој малих и отворених економија. Научно објашњење подразумијеваће одговор на питања како и колико су регионалне интеграције утицале на раст и развој малих и отворених економија на примјеру појединих држава Европске уније и појединих држава ЦЕФТА и колико се ти закључци могу примјенити на БиХ. На крају ће се на основу одређених статистичких метода, првенствено регресионе анализе ће се покушати предвидјети кретање обима спољнотрговинске размјене БиХ у будућности.

Прагматични циљеви истраживања усмјерени су на анализу ефеката спољнотрговинске размјене на економски развој, али и цјелокупно друштво у цјелини, првенствено на повећање стандарда, понуде и потражње, а онда и опште задовољство грађана. Када је у питању академска заједница, мисли се на теоретски и истраживачки допринос, те нова сазнања која могу да послуже како стручњацима из ове области, тако и студентима који немају широка сазнања из предметне области.

С друге стране, вишеструке користи од спроведеног истраживања и анализе раста и развоја малих и отворених економија те њихове везе са регионалним интегрисањем свакако ће имати и државни и ентитетски органи, поготово институције задужене за креирање економског развоја, спољнотрговинске политике и регионалних интеграција. Користи од спроведеног истраживања имаће и предузећа посебно она која се баве спољнотрговинским прометом, јер ће добити информације на основу којих могу да унаприједи или олакшају своје пословање. Повећање спољнотрговинске размјене има мултипликативно дејство на раст националног дохотка, што имплицира већи животни стандард становништва.

Циљеви истраживања су одговарајући?

ДА

НЕ

IV.5 Хипотезе истраживања: главна и помоћне хипотезе

У докторском истраживању, кандидат полази од следећих хипотеза:

Главна хипотеза:

X0: Процеси регионалних интеграција малих и отворених економија позитивно утичу на њихов економски раст те побољшавају структуру спољнотрговинске размјене.

Помоћне хипотезе гласе:

X1: Регионалне интеграције и споразуми о слободној трговини значајно утичу на спољну трговину малих и отворених економија.

X2: Мале и отворене економије које су се брже прилагодиле условима који владају на великим тржиштима имале су бржи економски раст.

X3: Утицај географско удаљених регионалних интеграција на спољнотрговинску размјену Босне и Херцеговине је скроман.

X4: Раст спољнотрговинске размјене има позитиван утицај на економију БиХ.

Хипотезе истраживања су јасно дефинисане?

ДА

НЕ

IV.6 Очекивани резултати хипотезе

Намјера рада је да резултати истраживања буду темељени на усвојеној, научно заснованој методологији, што ће омогућити компаративну анализу ефеката глобализације и регионалних интеграција на мале и отворене економије у времену које долази, као и анализу спољнотрговинске позиције БиХ у односу на окружење, те у односу на свијет. Очекује се да ће истраживање показати да је утицај регионалних економских интеграција, поготово оних којима се земља придружује или са којима има висок интензитет економске сарадње, позитиван. Интеграције и регионализација намећу нове захтјеве пред мале и отворене економије које немају избора осим да постану дио ових процеса, а брзина прилагођавања њихових економија новим околностима је од круцијалног значаја за економски раст. Управо се очекује да ће истраживање указати на значај правовременог и адекватног прилагођавања малих отворених економија захтјевима које намећу регионалне економске интеграције како у формалном смислу, тако и тржишном, у смислу примпрема за конкуренцију на већем тржишту.

Свакако не треба занемарити и практични допринос рада пошто ће се кроз истраживање доћи до одређених сазнања која до сада нису, или су тек дјелимично, била доступна:

1. Какав је утицај регионалних интеграција и глобалних процеса на раст и развој мале и отворене економије типа Босне и Херцеговине?
2. Какав је утицај регионалних интеграција на обим спољнотрговинске размјене БиХ?
3. Сазнања о структури робе и главним спољнотрговинским партнерима,
4. Какав је утицај транснационалних компанија на обим спољнотрговинске размјене БиХ?
5. Какви су ефекти уговора о слободној трговини на раст и развој БиХ?
6. Какав је утицај обима спољнотрговинске размјене на економски раст БиХ?

Најзначајније чињенице које дају научну вриједност раду су:

- Нова сазнања о повезаности регионалног интегрисања и економског развоја;
- Проширивање сазнања о утицају споразума о слободној трговини на структуру робне размјене;
- Нова сазнања о улози и мјесту међународне трговине у систему свјетских економских односа;

- Проширивање сазнања о утицају транснационалних компанија на спољну трговину и развој земље домаћина;
- Нова сазнања о повезаности обима спољне трговине и либерализације тржишта;
- Предвиђања раста обима спољнотрговинске размјене по основу резултата регресионе анализе и параметара који утичу на размјену;
- Новија сазнања о миграцији трговинске моћи и појави нових трговачких цинава.

Очекивани резултати представљају значајан научни допринос? **ДА** **НЕ**

IV.7 План рада и временска динамика

АКТИВНОСТИ ИЗРАДЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ	ВРЕМЕНСКО РАЗДОБЉЕ							
	2020 X-XII	2021 I-IV	2021 V-VII	2021 VIII-XII	2022 I-III	2022 IV-VII	2022 VIII-X	2022 XI-XII
Прикупљање литерарне грађе из дефинисаног подручја истраживања	3 мјесеца							
Проучавање прикупљене грађе и материјала, анализа досадашњих истраживања и обликовање теме		4 мјесеца						
Разрада проблема, предмета, циљева истраживања, хипотеза и формирање модела истраживања			3 мјесеца					
Израда теоријског дијела докторске дисертације				5 мјесеца				
Припрема емпиријског истраживања (припрема података из примарних и секундарних извора значајних за истраживачку тему)					3 мјесеца			
Статистичка анализа прикупљених података						4 мјесеца		
Анализа и интерпретација донијених резултата истраживања, те обликовање закључака							3 мјесеца	

Преглед рада од стране ментора и осталих чланова Комисије, те преправке рада на основу добијених сугестија								2 мјесеца
--	--	--	--	--	--	--	--	-----------

План рада и временска динамика су одговарајући? **ДА** **НЕ**

IV.8 **Метод и узорак истраживања**

Собзиром да је предмет истраживања дисертације утицај регионалних интеграција на економски раст малих и отворених привреда, али и на структуру и обим њихове спољнотрговинске размјене, истраживање ће се провести не само анализом података који се односе на БиХ, него и бројних других малих отворених привреда. Како је видљиво из приједлога садржаја дисертације, у фокусу ће бити двије групе земаља, и то: мале отворене економије Европске уније (Хрватска, Чешка, Словачка, Мађарска и Словенија) те мале и отворене економије ЦЕФТЕ (Србија, Сјеверна Македонија и Црна Гора).

До одређеног степена научне спознаје о предмету истраживања доћи ће се коришћењем свих средстава адекватног истраживања, као што су: научно описивање, научна класификација, објашњење и научно предвиђање. Током истраживања биће примјењене опште научне методе које се користе у друштвеним истраживањима примјењеним на економску област.

Нормативна метода ће се користити с обзиром на анализу правних норми на националном и нивоу ЕУ, те потписаних споразума о слободној трговини. Историјска метода ће се користити на почетку рада како би се приказао историјски развој регионалних интеграција и уопште глобалних процеса, те хронологија потписаних споразума везаних за спољнотрговинску размјену. Приликом објашњења узрока и дефинисања закључака биће потребно правилно наводити битне догађаје и њихов утицај на посматране појаве.

Методе анализе и синтезе омогућиће рашчлањивање сложених елемената на једноставније, односно спајање једноставнијих елемената у сложеније. Методом апстракције и конкретизације предвиђено је да се издвоје најважнији елементи који ће омогућити анализу одређених појава. Компаративна метода имаће посебно значајну примјену с обзиром на то да ће и само истраживање обухватити период од пет година, као и додатне периоде прије и послје како би се створила чврста база за компарацију добијених података и резултата истраживања. Ова метода ће се посебно користити код поређења малих отворених економија, као дијелова Европске уније, и малих отворених економија других регионалних интеграција, примјера ради ЦЕФТА. Сама поређења ће се вршити на годишњем нивоу, па чак и у интервалима мањим од годину дана, те по међународним организацијама и групацијама земаља. Подаци који ће се користити биће обрађени помоћу адекватних и признатих статистичких метода, на основу чега ће се аргументовано говорити о ефектима либерализације трговинске размјене.

Метод и узорак су одговарајући? **ДА** **НЕ**

IV.9 Мјесто, лабораторија и опрема за експериментални рад

Истраживање, с обзиром на карактер и проблематику, неће имати лабораторијски дио истраживања.

Услови за експериментални рад су одговарајући? **ДА** **НЕ**

IV.10 Методе обраде података

Кандидат планира користити дескриптивну статистику те корелациону и регресиону анализу у циљу одређивања утицаја независних варијабли на зависну. На бази статистичке значајности регресионих коефицијената доносиће се одлука о њиховом прихватању или одбацивању. Посебно ће бити обрађена анализа ефеката регионалних интеграција на ниво и структуру спољнотрговинске размјене, како с ЕУ, тако и с осталим земљама. Такође ће анализирати утицај спољнотрговинске размјене на макроекономске варијабле, те повезаност раста трговине с економским растом. То ће свакако допринијети коначном давању одговора на истраживачка питања која су предмет овог рада. При анализи резултата користиће се статистички програм Statistical Package for Social Sciences - SPSS.

Највећи обим спољнотрговинске размјене БиХ остварује с ЕУ, која уз Кину и САД има највећи обим трговинске размјене на свијету. У раду кандидат планира детаљно анализирати и размјену са свим осталим регионалним организацијама (ЕУ, ЦЕФТА, ЕФТА...), и то на основу статистике трговине БиХ која се заснива на подацима Агенције за статистику БиХ, која прикупља и обрађује податке према методологији Еуростата. Статистика се заснива на комбинованој номенклатури која ствара основу за одређена поређења и анализе.

Увоз и извоз анализираће се у раду по групама производа, које кандидат планира да подијели на: основне пољопривредне производе, рибу и производе од рибе, прерађене пољопривредне производе и индустријске производе. Исто тако у раду ће бити приказан и поредак најзначајнијих роба (односи се како на увоз, тако и на извоз), сврстаних према ставкама из Царинске тарифе БиХ за одређени период.

Предвиђено је коришћење података ММФ-а, Еуростата, Свјетске трговинске организације, статистичких завода и надлежних министарстава те свих других релевантних извора.

Предложене методе су одговарајуће? **ДА** **НЕ**

V ЗАКЉУЧАК

Кандидат је подобан	<u>ДА</u>	НЕ
Тема је подобна	<u>ДА</u>	НЕ

Образложење: На основу наведеног, Комисија је једногласна у ставу да кандидат мр Младен Јовићевић има објављена два научна рада релевантна за предложену тему докторске дисертације. Предложена докторска дисертација представља научну обраду изузетно актуелне теме. Постављене хипотезе су функционалне, јасне и одрживе. Предмет и циљ истраживања су добро структурирани и усаглашени са насловом. Извршен је адекватан избор метода и селекција литературе. Резултати истраживања даће научни и прагматични допринос. Цијенећи ове, као и остале релевантне наводе у овом Извјештају, Комисија даје позитивну оцјену подобности теме, кандидата и ментора за израду докторске дисертације под насловом: „Утицај регионалних интеграција на економски раст малих и отворених економија“.

Датум: 20.09.2021. године

Предсједник комисије

Др Драган Глигорић, доцент

Ужа научна област: Међународна економија

Члан 1

Др Јелена Тривић, ванредни професор

Ужа научна област: Међународна економија

Члан 2

Др Игор Младеновић, редовни професор

Ужа научна област: Макроекономија